

Розділ 5
ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Микола ГРИЦАЄНКО

канд. екон. наук, доцент кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного,
м. Мелітополь

РОЛЬ ДОВІРИ У ВИКОРИСТАННІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Заощадження домогосподарств «... можна розглядати як інвестиційний драйвер економіки країни внаслідок того, що вони можуть бути капіталізовані шляхом вкладення їх у різноманітні фінансові інститути і реальне виробництво» [4, с. 236]. Тобто, домашні господарства мають суттєвий інвестиційний потенціал, «... який пропонуємо розглядати як можливість і намір населення здійснювати заощадження та трансформувати їх в інвестиційні ресурси» [2].

Заощадження домогосподарств є різницею між рівнями отримання доходів та їхнього використання. На рис. 1 наведена динаміка середньомісячних заощаджень в розрахунку на одне домогосподарство України.

Грошові доходи одного домогосподарства України в середньому за місяць у 2014-2019 роках зростали щорічно в середньому на 21,8% і становили у 2019 році 11145,04 грн., грошові витрати домогосподарств зростали щорічно в середньому на 19,2%. Найбільша частка грошових доходів – це оплата праці (62,3% у 2019 році) і пенсії (17,8% у 2019 році).

Доходи від підприємницької діяльності в 2019 році становили 7,1%, доходи від власності (дивіденди від акцій та інших цінних паперів, відсотки по вкладах, доходи від здачі внайми нерухомості тощо) – лише 1,1% від загальної суми грошових доходів домогосподарств. За 2014-2019 роки залишок грошових коштів (особисті заощадження домогосподарств) зростає щорічно в середньому на 36,8% і становив у 2019 році 2244,21 грн., або 20,1% від середньомісячних грошових доходів одного домогосподарства.

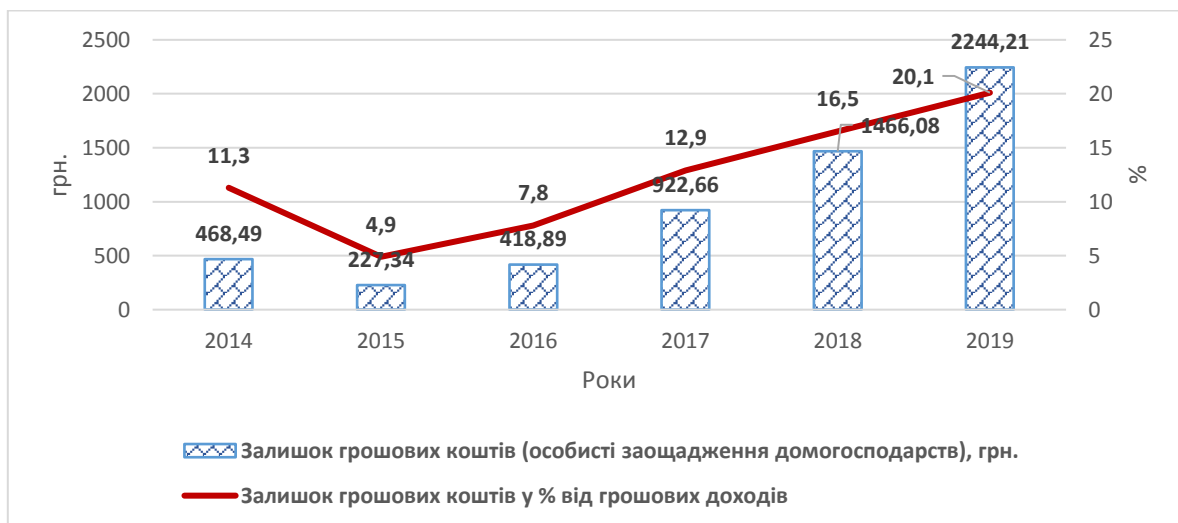

Рис. 1. Динаміка особистих заощаджень домогосподарств України, грн. в середньому на 1 домогосподарство на місяць

Джерело: побудовано автором за даними державної служби статистики України

Переважну частину грошових витрат за 2014-2019 роки становили споживчі грошові витрати – у 2019-у році відповідно 90,1%. При цьому необхідно відмітити деяку інвестиційну активність домогосподарств (рис. 2).

Так, інвестиції в нерухомість за 2014-2019 роки зростали щорічно в середньому на 103,0% і становили в 2019 році 41,37 грн., у капітальний ремонт, будівництво житла та інших будівель – на 15,1%, до 39,63 грн. в 2019 році, фінансові інвестиції (купівля акцій, сертифікатів, валюти, вклади до банків) – на 26,9%, до 364,86 грн. відповідно.

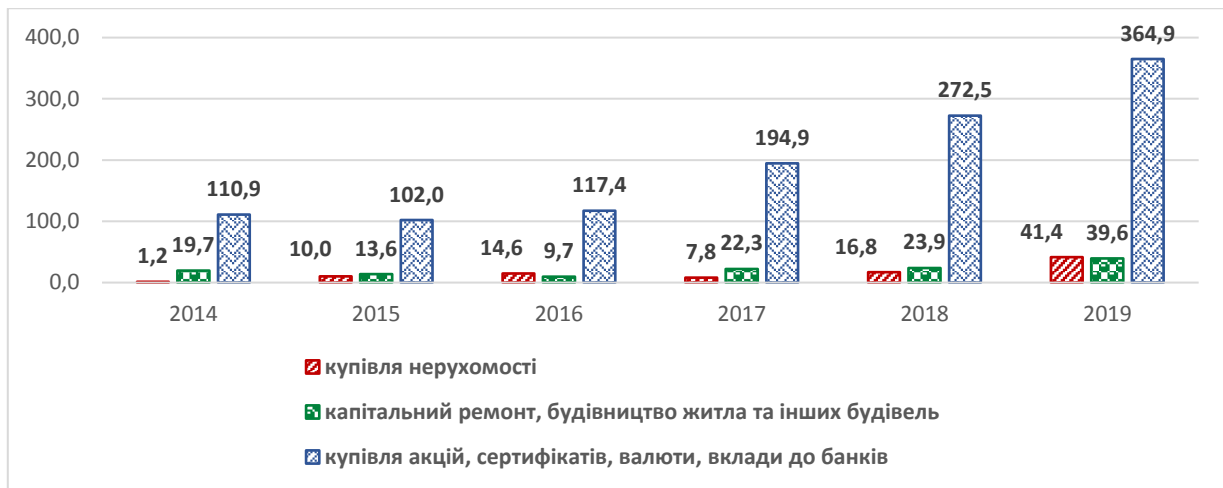

Рис. 2. Динаміка інвестицій домогосподарств України, грн. в середньому на 1 домогосподарство в місяць

Джерело: побудовано автором за даними Державної служби статистики України

За 2014-2019 роки розмір витрат на купівлю нерухомості збільшився більше, ніж в 34 рази. З одного боку, це свідчить про бажання населення зберегти кошти від девальвації, особливо після кризового 2014 року, з іншого – про недостатній рівень довіри до фінансових установ [2]. На рис. 3 наведені дані про порівняння динаміки депозитів домашніх господарств з динамікою розмірів особистих заощаджень.

Рис. 3. Динаміка депозитів домогосподарств України (млрд. грн.), а також особистих заощаджень в середньому на 1 домогосподарство на місяць, грн.

Джерело: побудовано автором за даними Державної служби статистики України та Національного банку України

Середньорічний темп приросту загального розміру депозитів домогосподарств в середньому за 2014-2019 роки становив 7,0% проти 36,8% – у залишку грошових коштів (особистих заощаджень) домогосподарств.

Інвестиційну поведінку домогосподарств визначають різноманітні фактори, серед яких окремо необхідно визначити довіру, яка «... є деяким авансом у людських відносинах стосовно майбутньої діяльності» [3, с.144]. Саме довіра «... впливає на формування менталітету людей, забезпечує певний рівень їхнього спілкування та об'єднання в соціальні групи» [1, с. 20]. При цьому «... довіра, що впливає на фінансові інвестиції домогосподарств, це, насамперед, очікування додаткового доходу та захисту заощаджень від девальвації, які виправдались» [2]. Вважаємо, що «... необхідним елементом інституційних перетворень економіки України є формування ринково-орієнтованого домашнього господарства з високою фінансовою культурою населення – сукупністю традицій, норм та ідей, що відображають рівень фінансової грамотності, навички і поведінку людей в області фінансових відносин» [5, с. 186].

Перспективами подальших досліджень є дослідження питань створення довіри як чинника реалізації інвестиційного потенціалу домашніх господарств.

Перелік використаних джерел інформації:

1. Грицаєнко М.І. Довіра як детермінанта економічного розвитку європейських країн. Аграрна політика Європейського Союзу: виклики та перспективи: монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. С. 20-29.

2. Грицаєнко М.І. Довіра як імператив використання інвестиційного потенціалу домашніх господарств в розвитку підприємництва. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2021. №1. URL: <http://feb.tsatu.edu.ua/science/scientific-publications/>.

3. Грицаєнко М.І. Довіра як передумова розвитку підприємницької діяльності. *Бізнес Інформ*. 2016. №12. С. 143-148.

4. Грицаєнко М.І., Грицаєнко Г.І. Заощадження домогосподарств як інвестиційний драйвер економіки країни. *Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* м. Запоріжжя, 14-15 травня 2020 р. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. С. 236-238.

5. Грицаєнко М.І., Грицаєнко Г.І. Інвестиційний потенціал домашніх господарств. *Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей IV Всеукр. наук.-практ. конф.*, м. Херсон, 25 березня 2020 р., Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2020. С. 184-187.